

ISTORIA CULTURII, PERSONALITĂȚI

BĂILE DIN BRĂDET ȘI BUGHEA DE SUS, JUDEȚUL ARGEȘ

TEODOR MAVRODIN*

Băile Brădet, aflate pe teritoriul com. Nucșoara, ca și cele de la Bughea de Sus, de lângă Câmpulung, au fost căutate, în sec. al XX-lea, ca și astăzi, de cei care sufereau de reumatism.

Orașul Câmpulung, beneficiind de o așezare pitorească și o climă plăcută, a fost declarat în 1925 stațiune balneoclimaterică, fiind căutat de un număr însemnat de bucureșteni care-și petreceau o parte a vacanței aici.

Ca argument menționăm că Banca Națională a României a achiziționat mai multe clădiri în diferite stațiuni din țară (Govora, Olănești, Predeal, Slănic - Moldova, Băile Herculane, Sinaia, dar și Câmpulung Mușcel), pentru salariații săi¹.

La băile de la Bughea de Sus se tratau oameni din zonă, printre care și prefectul de Mușcel, dar și membrii unor ambasade din București.

În 1936 iunie 13, ONT face cunoscut primăriei Brădet că „localitatea Dvs. figurează în tabloul stațiunilor balneare”, cerându-i să se pună în aplicare imediat prevederile Legii pentru organizarea turismului și să înceapă activitatea Oficiului local de cură și turism „care trebuie constituit”.

La 22 septembrie 1936, Oficiul local de cură și turism Brădet raportează la ONT, forul central, că în anul 1934 au fost 394 „vizitatori” din țară (28 până la 5 ani, 55 între 5-10 ani, 39 între 10-15 ani și 272 peste 15 ani), dintre care 170 au făcut „cură la băi și 224 cură de aer”. Aceștia erau din orașele București, Câmpulung, Chișinău, Cetatea Albă, Constanța, Craiova, Curtea de Argeș, Pitești, Tn. Măgurele, Slatina, Cehoslovacia, Grecia (Atena), dar și din diferite localități ale județelor Argeș, Dâmbovița, Ilfov, Mușcel, Vâlcea.

În anul 1935 au fost la Brădet 330 de persoane, dintre care 133 pentru băi și 194 pentru cură de aer, iar în 1936 au fost 514, dintre care 225 pentru băi și 289 pentru cură de aer. În general erau din orașele amintite, plus Giurgiu, Balcic, Bazargic, Ploiești, Sibiu, Medgidia, Cluj, Cernavodă și județe Hunedoara, Vlaşca, Tighina.

În fișa stațiunii Brădet, întocmită în anul 1938, printre altele, se precizează: „Sunt mai multe izvoare cloro-sodice, calcaroase, cu însemnat procent de hidrogen sulfurat, sulf total și iod”.

---

* Pitești.

¹ ANSJ Argeș, fond Agenția Câmpulung a B.N.R., dosar 8/1936, 14, 47, 70; 22/1936, f. 3, 52, 1054.

Despre însușirile apelor și mijloacele de cură se menționează: „Băi – calde indicate în tratamentul reumatism articular, reumatism muscular, artrite infecțioase, nevralgii și nevrite sciatice etc. Intern – se indică pentru diureză în boli de rinichi ca: litiază renală, albuminurie fiziologică, azotemie incipientă, în gută, artrism; stimulează funcțiile hepatice și unele boli de ficat”.

Se menționează și contraindicațiile: tuberculoză, cancer, hipertensiune accentuată².

Trebuie precizat că ambele băi, Brădet și Bughea dispuneau de ape minerale bune pentru tratarea unor afecțiuni, dar dotarea lor era precară. De aceea conducerea județului Mușcel a luat hotărârea să reabiliteze aceste băi, lucrările începând încă din 1949. În anul următor lucrările s-au reluat pe baza raportului din 15 mai 1950, întocmit de conductorul arhitect Eduard Matul, șeful Secției gospodărie și industrie locală a Comitetului Provizoriu al județului Mușcel. În memoriul justificativ Eduard Matul precizează: „Prezentul proiect cuprinde terminarea a 2 băi sulfuroase, lucrarea fiind cuprinsă în planul de investiții al județului, alocându-se 2.400.000 lei. Lucrările urmau să se desfășoare în perioada 1 mai – 1 august 1950. Se mai precizează că băile Bughea se află la 6 Km de gara Câmpulung, iar băile Brădet „sunt situate în comuna Nucșoara³, care are o distanță de 20 km de gara Clucereasa, unde circulă autobuzele RATA”.

În ceea ce privește modul de executare a lucrărilor se face precizarea că „Băile Bughea de Sus și cu instalațiile sanitare aferente” se execută de Întreprinderea de Construcții a județului Mușcel, iar cele de la Băile Brădet se execută pe cale de regie, fiind prea departe de Câmpulung, lucrarea „nefiind rentabilă”.

Memoriul justificativ ne informează și asupra refăcerii băilor „Lucrarea din comuna Bughea de Sus este necesară a se executa aproape din nou, deoarece vechea instalație se află într-o clădire de paianță care este gata de prăbușire și afară de aceasta un număr foarte mare de muncitori, suferind de reumatism, sunt îndreptați la aceste băi”

Iar băile din Brădet „au nevoie de o amenajare serioasă, deoarece sunt într-o stare neigienică. Totodată aceste băi sunt și camerele respective unde locuiesc muncitorii în timpul băilor și de aceia trebuie amenajate cu paturi, cu saltele, cu pături și perne”. Aceste băi se află la o depărtare de cca 5 km de comuna Nucșoara.

Cât privește instalațiile sanitare conductorul arhitect face următoarele precizări: „Cadele pentru băi se execută din lemn de brad, cari sunt mai rezistente apei sulfuroase, pe când cadele emailate sunt atacate de apele minerale”.

Despre băile din Bughea se mai face precizarea: „Soluția adoptată pentru construirea băilor [...] în formă de L a fost aleasă ținând seama de poziția și pantația care se află pe acest teren și de estetica băilor”.

Materialele folosite la băile din Bughea au fost: piatră brută de râu la fundații și elevație, cărămidă presată și de mână la ziduri, asfalt pentru izolația orizontală, țiglă tip Marsilia pentru acoperiș, scânduri de brad geluite și fâlțuite pentru streășină, grinzi de brad ecarisate pentru planșee, șipci și trestie pentru tavane, buiandrugii din lemn de brad, tablă galvanizată pentru dolii, dușumele nut și feder de 4 cm pe pământ, pardoseli

² ANSJ Argeș, fond Oficiul local de cură și turism Brădet, dosar 1/1936, f. 9; 60-62; 4/938, f. 10.

³ Băile Brădet aparțineau de comuna Brădet, județul Argeș, vecină la răsărit cu comuna Nucșoara, județul Mușcel.

de beton simplu de 10 cm, sau de mozaic turnat cu bordură, treptele din beton simplu mozaicate, lemn de brad pentru ferestre și uși, lapte de var pentru spoieli interioare și exterioare, vopsea de ulei pentru tâmplărie, geamuri semiduble”. Pentru refacerea încăperii de la cazanul de aburi s-au folosit cam aceleași materiale: piatră brută de râu, cărămidă, țiglă, lemn de brad, tablă galvanizată.

În ceea ce privește lucrările la instalațiile sanitare și materialele folosite documentele menționează că s-au făcut „cade noi din lemn de 1,50 m lungime și 0,70 m înălțime”, în număr de 20, tot din lemn 2 rezervoare pentru apă rece și caldă; s-au folosit 80 ml țevă de oțel galvanizată, 20 robinete de golire de $\frac{3}{4}$ țoli, 50 ml de tub de fontă pentru scurgere de 52 mm, 50 bucăți spor pentru manșonare, cu diametrul de 52 mm, 22 bucăți sifon de pardoseală din fontă emailată de 52 mm, 60 ml tub de beton.

În afară de acestea, au continuat lucrările la cele 3 bazine care dețineau apă sulfuroasă. Lucrările de la băile Brădet, din comuna Nucșoara, au fost de mai mică amploare, iar materialele folosite au fost cam aceleași, și anume: „Terminarea feței văzute la zidăria de piatră brută”, s-au pus grinzi de brad ecarisate la planșee, s-a făcut priza între grinzi, s-au așezat dușumelele de 4 cm pe pământ, s-au pus ferestre simple din lemn de brad, geamuri semiduble la tâmplărie, s-a făcut învelitoare de sită, s-au executat tencuielile la tavane pe șipci, s-au spoit tavanele, precum și pereții interiori și exteriori cu lapte de var.

Pentru funcționarea băilor Brădet s-au confecționat 20 de „cade noi din lemn de brad de 1,50 m lungime și 0,70 înălțime”, s-a făcut o roată hidraulică din lemn, cu diametrul de 4 m „care acționează asupra apelor”.

Cât privește dotarea băilor cu echipament, acesta se referă la : 10 paturi de lemn, simple, 30 de saltele din iută și umplute cu paie, 30 de pături de lână „necesare pentru camerele de locuit”, 60 de fețe de perne și dosuri de perne, 30 de cearșafuri.

Așa cum am arătat mai sus toată investiția a fost planificată a se face cu 2.400.000 de lei, cheltuindu-se 2.355.000 de lei, astfel: 1.580.000 de lei pentru construcții și 295.000 de lei pentru instalații sanitare la Bughea de Sus și 480.000 de lei pentru Brădet.

Prin caietul de sarcini s-a precizat ca materialele ce se vor întrebuința să fie de cea mai bună calitate, conform devizului, iar „materialele dirijate” urmau să fie luate de la Secția de gospodărie și industrie locală a județului Mușcel. Termenul de execuție era de 6 luni de la semnarea contractului, lucrarea fiind executată de Întreprinderea de Construcții „Drum Nou” din Câmpulung.

În septembrie 1950 a fost promulgată legea pentru organizarea administrației teritorială a țării. La 23 decembrie 1950 s-a încheiat proces – verbal de recepție definitivă la Bughea de Sus de către reprezentanții Sfatului Popular al Raionului Mușcel, Sfatului Popular al Orașului Câmpulung, din partea beneficiarului, și de către ing. Stancu Valeriu și De Nicolo Tita din partea executantului. Se precizează că „s-a executat un local de băi cu 20 de cabine”, lucrările „se prezintă în bune condițiuni și ca urmare se declară recepționată definitiv”⁴.

Recepția băilor Brădet trebuie să se fi făcut cam în același timp, însă documentul încheiat nu l-am găsit în arhive. / Se văd la raionul

⁴ ANSJ Argeș, Sfatul Popular al Raionului Mușcel, dosar 58/1950 nefoliat

La 13 iulie 1956 Secția Sanitară a Regiunii Pitești aprobă încadrarea propusă de raion pentru băile Bughea și detașarea altora la băile „Olga Bancic” din Câmpulung. Astfel, la Bughea s-au numit: 1 administrator, 1 medic director cu jumătate de normă, 1 contabil cu jumătate de normă; ca personal sezonier s-au încadrat 3 băieșițe, 1 spălătoreasă și 1 referent.

La băile „Olga Bancic” s-au încadrat: un contabil cu jumătate de normă și 1 îngrijitor; ca personal sezonier 2 băieșițe și 1 fochist.

Băile din Bughea de Sus au început să fie cunoscute ca fero-iodo- sulfuroase⁵.

Astăzi băile din Brădet beneficiază de clădiri moderne și personal calificat, având rolul de unitate sanitară de recuperare.

Credem că nici băile Brădet, nici băile Bughea nu se bucură de atenția cuvenită din partea administrației locale și centrale pentru a se investi sume semnificative în vederea punerii în valoare a apelor minerale respective.

THE SPA RESORT FROM BRADET & BUGHEA DE SUS, ARGES COUNTY

Abstract

The spa resorts from Brădet & Bughea de Sus were places where people suffering of rheumatism healed their suffering. The documents preserved in the Archives from Pitești provide enough information regarding the value of these resorts that, unfortunately, today are no more in fashion.

---

⁵ Idem, dosar 234/1956, f.1, 21, 22.